

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

12 листопада 2025 року

*м. Київ
КНУБА*

УДК 37.09

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 39 від 25 грудня 2025 року)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VIII Міжнародної конференції (12 листопада 2025 року). – Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. – 836 с.

ISBN 978-617-520-492-4

У матеріалах VIII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© КНУБА, 2026

культурну незалежність. Тенденція до збільшення вжитку української мови серед населення свідчить про готовність суспільства об'єднуватися навколо спільних національних цінностей у складні часи.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної". – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
2. Голубенко І. Мовна ідентичність українців в умовах війни // Соціолінгвістика. URL: <https://sociolingv.ua/article/movna-identychnist-ukraintsiv>
3. Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Зміна мовних вподобань українців після повномасштабного вторгнення. – URL: <https://www.kiis.com.ua>
4. Тараненко О. О. Українська мова в контексті національної ідентичності під час російсько-української війни. – URL: <https://movainfo.org/tar-ukrmoval-identity>
5. Війна та мова: як українці переходять на державну мову. Дзеркало тижня. – URL: <https://zn.ua/ukr/war-ukrainian-language>
6. Вакуленко С. Вплив війни на мовні практики в Україні. – URL: <https://linguisticjournal.ua/war-language-practices>
7. Мова – ДНК нації. Переходь на українську. – URL: <https://www.mova.org.ua>

УДК 159.944:005.336.1

Галицька Анастасія Юрївна,

здобувач вищої освіти академічної групи ПСБ3-22

Київського національного університету будівництва і архітектури;

науковий керівник: Калениченко Руслан Арсенович,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури;

доцент кафедри психології, педагогіки та суспільних дисциплін

Державного податкового університету

ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНИХ МОДЕЛЕЙ У ПОДОЛАННІ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

У сучасних соціально-економічних та психологічних умовах зростає кількість кризових ситуацій, з якими стикається особистість упродовж життя. Соціальні трансформації, професійні виклики, міжособистісні конфлікти та ситуації невизначеності спричиняють підвищення рівня стресу та психологічної напруги. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває пошук ефективних підходів до подолання кризових станів, серед яких важливе місце посідають ресурсні моделі [1].

Кризова ситуація розглядається як стан порушення психологічної рівноваги, що виникає внаслідок неможливості особистості звичними способами подолати складні життєві обставини. Вона може супроводжуватися емоційною дезорганізацією, зниженням адаптивних можливостей та втратою

відчуття контролю над ситуацією. Водночас криза може виступати не лише деструктивним чинником, а й потенційною точкою особистісного зростання за умови залучення внутрішніх і зовнішніх ресурсів [2].

Ресурсні моделі ґрунтуються на ідеї активізації наявних можливостей особистості та її соціального оточення з метою відновлення психологічної рівноваги. До внутрішніх ресурсів відносять особистісні якості, життєвий досвід, систему цінностей, рівень самооцінки, емоційний інтелект і копінг-стратегії. Зовнішні ресурси включають соціальну підтримку, професійну допомогу, освітні та культурні чинники, які сприяють подоланню кризових станів [3].

Використання ресурсних моделей у роботі з кризовими ситуаціями передбачає зміщення акценту з проблеми на можливості її подолання. Такий підхід сприяє формуванню в особистості активної життєвої позиції, розвитку відповідальності за власний стан та підвищенню рівня психологічної стійкості. Усвідомлення та систематизація власних ресурсів дозволяє людині відновити відчуття контролю й знизити рівень тривожності [4].

Особливу роль у реалізації ресурсних моделей відіграє розвиток навичок саморегуляції та рефлексії. Здатність аналізувати власні переживання, визначати джерела напруги та знаходити ефективні способи реагування сприяє більш конструктивному подоланню кризових ситуацій. У цьому контексті важливим є формування навичок усвідомленого управління емоційними станами та поведінковими реакціями [5].

У практиці психологічної допомоги ресурсні моделі широко застосовуються в консультиванні, психотерапії та кризовій інтервенції. Вони дозволяють не лише зменшити інтенсивність негативних переживань, а й сприяють довготривалим позитивним змінам у структурі особистості. Залучення клієнта до активного пошуку ресурсів підвищує ефективність допомоги та сприяє формуванню навичок самопомоги [6].

Важливим аспектом є використання ресурсного підходу в освітньому середовищі, зокрема у роботі зі студентською молоддю. Навчання майбутніх фахівців методам ресурсного відновлення сприяє розвитку стресостійкості, професійної витривалості та готовності до подолання складних життєвих і професійних викликів. Освітні програми, орієнтовані на ресурсний підхід, мають потенціал для профілактики емоційного вигорання [7].

Отже, використання ресурсних моделей у подоланні кризових ситуацій є ефективним напрямом психологічної підтримки особистості. Такий підхід сприяє активізації внутрішніх і зовнішніх можливостей, розвитку адаптивних стратегій поведінки та формуванню психологічної стійкості. Подальші дослідження доцільно спрямувати на вдосконалення практичних інструментів ресурсного підходу та їх інтеграцію в освітню й соціальну практику.

Список використаних джерел

1. Психологічні аспекти публічного управління: навч. посібник / Р. А. Калениченко, О. В. Остаповський, Є. О. Телебенева ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Київ: КНУБА, 2025. – 271 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/123456789/14138>.
2. Sabeeha Salih Omar, Jassim Mohamed Nayef, Nameer Hashim Qasim, Raad Tomaa Kawad, Ruslan Kalenychnenko. EL PAPEL DE LA DIGITALIZACIÓN EN MEJORAR LA RESPONSABILIDAD Y EFICIENCIA EN LOS SERVICIOS PÚBLICOS. URL: <https://revistas.uh.cu/invoperacional/article/view/9522/8196>
3. Moroz I.M., Kalenychnenko R.A., Krasyl'nyk Yu.S. Psychological problems of conflict-free communication during the educational process in educational institutions. // Наукові перспективи. – 2025. – № 10(64). – С. 1252-1262.
4. Беляєва Н.Є., Калениченко Р.А., Телебенева Є.О. Особливості формування і збереження ділової репутації в онлайн-середовищі. // Вісник Національного університету оборони України. – 2024. – № 2 (78). – С. 24-31. – doi: 10.33099/2617-6858-2024-78-2-24-31. – Режим доступу: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/2992733>.
5. Moroz I.M., Kalenychnenko R.A., Krasyl'nyk Yu.S. Integration of contemporary trends in pedagogical education into the system of socio-psychological support for the professional growth of students / Перспективи та інновації науки. – 2025. – № 11(57). – С. 1608-1620. Режим доступу: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/32061/32010>.
6. Ю. С. Красильник, І. М. Мороз, Р. А. Калениченко. Психологічні умови формування творчої особистості здобувача вищої освіти / Наукові перспективи. Серія «Психологія» - Київ: Наукові перспективи, 2025. – Вип. № 11(65). – С. 2377 - 2391 Режим доступу: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/422/525>
7. РА Калениченко. Вдосконалення технологій соціально-психологічного супроводу навчально-виховного процесу у ВНЗ/Соціалізація студентської молоді в процесі професійної підготовки: Зб. наук. праць/[Ківенко НВ, Богдановський ІВ, Пилипенко ОІ, Стасюк ВВ, Тарапатова НМ, Калениченко РА, Петухова Ю та інші]; за заг. ред. НВ Ківенко, РА Калениченко - Ірпінь: НУ ДПС, <http://surl.li/ptjiog>
8. The Role of Transformational Leadership in the Relationship between Proactive Personality and Employee Voice among Male and Female Nurses / R Kalenychnenko, V Mozalov, I Petukhova, I Yevchenko - International Journal of Organizational Leadership, 2023. URL:<https://www.proquest.com/openview/e9c8b8a9261a61be8ab18ee810fe77de/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2042242>
9. Volonterstvo v sotsialniy roboti [Volunteering in social work] RA Kalenychnenko - Kyiv: KyMU.[in Ukrainian], 2008. URL:https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0.5&cluster=11370328157729303266
10. Психологічні аспекти публічного управління: навч. посібник / Р. А. Калениченко, О. В. Остаповський, Є. О. Телебенева ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Київ: КНУБА, 2025. – 271 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/123456789/14138>

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів
VIII Міжнародної конференції

(Київ, 12 листопада 2025 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*
Авторська редакція

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 48,59. Обл.-вид. аркушів – 42,84.
Тираж 300.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03115, м. Київ, вул. С. Чобану, 24
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net